

**ΕΘΝΙΚΟ και ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗ**

**ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΘΕΜΑ : ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ : ΒΑΣΙΛΗ ΜΥΡΤΩ – ΚΥΡΙΑΚΗ
Α.Μ. : 1340200300696**

ΑΘΗΝΑ 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ : ΤΥΠΟΣ

1. Ορισμός τύπου
2. Ιστορική αναδρομή- σημασία του τύπου
- κατοχύρωση
3. Διακρίσεις τύπου
4. Σπουδαιότητα και σκοποί τύπου
5. Ελευθερία τύπου
6. Περιορισμοί
7. Τύπος και προσωπικότητα

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

1. Ορισμός αθλητισμού – Ο αθλητισμός ως θεσμός
2. Συνταγματική κατοχύρωση αθλητισμού
3. Το δικαίωμα στον αθλητισμό
4. Περιορισμοί
5. Αθλητισμός και προσωπικότητα

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ: ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

1. Ορισμός αθλητικού τύπου
2. Συνταγματική κατοχύρωση-Διεθνής κατοχύρωση
3. Ελευθερία αθλητικού τύπου
4. Περιορισμοί
5. Αθλητικός τύπος και προσωπικότητα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το αντικείμενο που πραγματώνεται η εργασία αυτή είναι ο αθλητικός τύπος από τη σκοπιά του συνταγματικού δικαίου. Η προστασία του αθλητικού τύπου προκύπτει από τη συνδεδεμένη ερμηνεία του άρθρου 14 παρ.2 επ. και του άρθρου 16 παρ.2, όπου αναφέρεται στην ελευθερία του τύπου και στο δικαίωμα στον αθλητισμό αντίστοιχα.

Η έκφραση και προπάντων η διάδοση της γνώμης και της πληροφορίας γίνεται σήμερα με μεθόδους πολλαπλής αποτυπώσεως του λόγου, της γραφής και της εικόνας. Στην παλαιότερη εφεύρεση της τυπογραφίας ή στις σύγχρονες ηλεκτρονικές μορφές της, προστέθηκαν και διαρκώς τελειοποιούνται οι εφευρέσεις της φωτογραφίας, κινηματογράφου, της ραδιοφωνίας, της τηλεόρασης.

Αυτά τα μέσα μαζικής επικοινωνίας έγιναν απαραίτητα για τη διάδοση οποιουδήποτε μηνύματος. Η σημασία τους είναι διπλή. Είναι κεντρική τόσο για την ελευθερία του ατόμου όσο και για τη λειτουργικότητα της δημοκρατίας. Οι δύο αυτές πλευρές συνυπάρχουν και αναγνωρίζονται στο Σύνταγμα, που κατοχυρώνει αφενός την ελευθερία έκφρασης και διάδοσης των στοχασμών «διά του τύπου» (άρθρο 14 παρ.1) και αφετέρου την ελευθερία του τύπου (άρθρο 14 παρ.2). Το ατομικό δικαίωμα και

η θεσμική εγγύηση συνυπάρχουν και δεν επιτρέπεται να απορροφήσουν το ένα το άλλο. Το ζήτημα θα εξεταστεί εκτενέστερα στη συνέχεια.

Έχουμε δεχθεί ότι το δίκαιο είναι ένα σύνολο κανόνων που ρυθμίζει ετερόνομα τις σχέσεις των ανθρώπων που συμβιώνουν σε μια κοινωνία. Οι σχέσεις αυτές στο χώρο του αθλητισμού είναι πολλές και ποικίλες. Παρατηρούνται σχέσεις κυρίως της πολιτείας με τους πολίτες με πολλές πτυχές, οι οποίες είναι σχέσεις των συμβιώντων στην αθλητική ζωή.

Ο αθλητισμός ως κοινωνικό αγαθό, από την αρχαία εποχή στη χώρα μας, προβλέπονται ως παροχή από την πολιτεία, ενώ έχουν θεσπισθεί και εκείνοι οι κανόνες που παρέχουν δικαιώματα στους πολίτες γι' αυτά τα κοινωνικά αγαθά. Σε όλο αυτό το κοινωνικό φαινόμενο του αθλητισμού, υφίσταται μια σχέση δικαίου, που δημιουργεί δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Σύμφωνα με την αθλητική επιστήμη «η σωματική επίδοση, ως ένας προσωπικός άθλος, μόνο μέσα σε συγκεκριμένο κανονιστικό πλαίσιο ηθικής και αγωνιστικής πρακτικής μπορεί να υψωθεί σε αγαθό και ο αθλητής να προβληθεί ως το ιδανικό πρότυπο ανθρώπου στο κοινωνικό σύνολο». Κατά τη φιλοσοφική άποψη στην αθλητική επιστήμη, η ισόρροπη κίνηση σώματος και πνεύματος μέσω της

γυμναστικής και μουσικής παιδείας, ως διαδικασία δικαιοσύνης, ομορφιάς και αγαθότητας αποτελεί ένα ενδοκοσμικό signum και humanitatis , την αρχή ενός παιχνιδιού, στην αρχή του οποίου και όχι στο τέλος, βρίσκεται το ένα, το αληθινό, το δίκαιο, το αγαθό, το ωραίο και το ελεύθερο».

Για να προσεγγίσουμε ορθότερα το ζήτημα του αθλητικού τύπου κρίθηκε αναγκαία να διερευνηθούν ξεχωριστά τα επιμέρους στοιχεία που απαρτίζουν το θέμα μας, δηλαδή η ελευθερία του τύπου και το δικαίωμα στον αθλητισμό.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΠ	Αρειος Πάγος
Βλ.	Βλέπε
Γνμδ.	Γνωμοδότηση
νπδδ	νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
Συντ.	Σύνταγμα 1975, όπως αναθεωρήθηκε το 1986 και το 2001.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ: ΤΥΠΟΣ

1. Ορισμός

Η λέξη «τύπος» σημαίνει την πράξη, το αποτέλεσμα του ρήματος τύπτω, κτυπώ. Τύπος γενικότερα σημαίνει το αποτύπωμα που αφήνει κάποιο κτύπημα και κατ' επέκταση το αποτύπωμα, το ίχνος. Ο όρος τύπος γίνεται αντιληπτός με δύο έννοιες, την υποκειμενική και την αντικειμενική. Με την υποκειμενική έννοια τύπος είναι το υποκείμενο (ή και κατ' επέκταση η μέθοδος) της παραγωγής εντύπων. Κατά την έννοια αυτή χρησιμοποιεί το Σύνταγμα στο άρθρο 14 παρ. 2 , εδ. 1 τον όρο τύπο, όταν ορίζει ότι ο τύπος είναι ελεύθερος . Με την αντικειμενική έννοια, τύπος είναι το προϊόν του τύπου με υποκειμενική έννοια. Με την έννοια αυτή τύπος είναι το φύλο της εφημερίδας, το τεύχος του περιοδικού κτλ. Το Σύνταγμα χρησιμοποιεί τον όρο τύπο με την αντικειμενική του έννοια στο άρθρο 14 παρ.1 , όπου ο τύπος γίνεται αντιληπτός ως μέσο έκφρασης των στοχασμών¹.

Τύπος είναι κάθε προϊόν, το οποίο προέρχεται από την τυπογραφία, ή από άλλο μηχανικό, χημικό ή φωτοχημικό μέσο, με το οποίο επιτυγχάνεται η παραγωγή μεγάλου αριθμού ομοίων

---

¹ Βλ. Δημητρόπουλο, Συνταγματικά Δ/ματα , Ειδικό Μέρος, σελ. 237.

αντιτύπων² . Σε αυτή την έννοια του τύπου δεν εμπίπτουν: (α) τα παραγόμενα με γραφομηχανή αντίτυπα, (β) η φωνογραφία, η ραδιοφωνία, η τηλεόραση, (γ) τα δημόσια θεάματα, (δ) ο κινηματογράφος και όλα τα άλλα παρεμφερή μέσα μετάδοσης λόγου ή παραστάσεως.

2. Ιστορική Αναδρομή

Η ελευθερία του τύπου ολοκληρώθηκε πριν από τριακόσια περίπου χρόνια στην Αγγλία και διακηρύχθηκε στο τέλος του 18^{ου} αιώνα από την αμερικανική και έπειτα από τη γαλλική επανάσταση. Ο Sii-William Blackstone (1768-1848) έγραφε ήδη στο 18^ο αι. ότι: «η ελευθερία του τύπου είναι πράγματι ουσιώδης για τη φύση ενός ελεύθερου κράτους» και ο Chateaubriand (1748-1836) τόνιζε ότι χωρίς την ελευθερία του τύπου, «το σύνταγμα δεν είναι παρά ένα παιχνίδι» διότι «δεν υπάρχει συνταγματική ελευθερία χωρίς ελευθερία τύπου». Ιστορικά, ελευθερία του τύπου σημαίνει κυρίως την ελευθερία του πολιτικού τύπου από τη λογοκρισία και την προηγούμενη διοικητική άδεια. Στη σύνδεση αυτή του τύπου με την πολιτική γίνεται σαφής η μετάβαση από το φιλελεύθερο – ατομικό

---

² Κόρσος , Τύπος και Ραδιοτηλεόραση , σελ. 3.

δικαίωμα (status liberates) στο δημοκρατικό – πολιτικό δικαίωμα του πολίτη (status activus).

Παράλληλα με το ατομικό δικαίωμα της ελευθερίας του τύπου αναπτύχθηκε μια «θεσμική εγγύηση», δηλαδή η συνταγματική κατοχύρωση ενός θεσμού, όχι για χάρη των συγκεκριμένων φορέων αλλά ανεξάρτητα από αυτούς και εν όψει των σκοπών και της αποστολής του θεσμού, που αποτελούν συνταγματικά προστατευόμενο δημόσιο συμφέρον.

Η ελευθερία του τύπου διακηρύχθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα στο συνταγματικό σχέδιο του Ρήγα Βελεστινλή και με το άρθρο η' του Συντάγματος του Αστρους του 1823 . Το άρθρο 26 του συντάγματος της Τροιζήνας του 1827 πρόσθεσε την ρητή απαγόρευση της λογοκρισίας. Το άρθρο 10 του συντάγματος του 1844 ακολούθησε βασικά το υπόδειγμα του άρθρου 18 του βελγικού συντάγματος του 1831, απαγορεύοντας ρητώς και την εγγυοδοσία. Η σημερινή διατύπωση ανατρέχει στο άρθρο 14 του συντάγματος του 1864. η διάταξη αυτή κατοχύρωσε πληρέστερα την ελευθερία του τύπου, γιατί απαγόρευσε όχι μόνο τη λογοκρισία αλλά και κάθε προληπτικό μέτρο, περιόρισε τις περιπτώσεις επιτρεπόμενης κατάσχεσης εντύπων και τις περιέβαλε με ιδιαίτερες εγγυήσεις. Η αναθεώρηση του 1911 πρόσθεσε στο άρθρο 14 την απαγόρευση

δημοσίευσης ειδήσεων που ανάγονται σε στρατιωτικές κινήσεις ή έργα οχυρώσεως και καθιέρωσε την αλληλεγγύη αστική ευθύνη του εκδότη εφημερίδας και του συγγραφέα επιλήψιμου δημοσιεύματος αναφερόμενου στον ιδιωτικό βίο. Το σύνταγμα του 1927 (άρθρο 16) επανέλαβε τη διάταξη αυτή. Το σύνταγμα του 1952 (άρθρο 14) επέτρεψε την κατ' εξαίρεση κατάσχεση εντύπων σε περισσότερες περιπτώσεις, πρόβλεψε για πρώτη φορά τη δικαστική παύση εφημερίδας και την απαγόρευση άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος, καθώς και την επανόρθωση ανακριβών δημοσιευμάτων . Ορισε, επίσης, ότι τα αδικήματα του τύπου είναι αυτόφωρα. Τα 31 από τα 38 χρόνια από την εγκατάσταση της αυγουστιανής ως την κατάρρευση της απριλιανής δικτατορίας (1936-1974) ήταν χρόνια ανελευθερίας του τύπου. Το ισχύον σύνταγμα του 1975 διατήρησε βασική τη δύσπιστη η περιοριστική διατύπωση του άρθρου 14 του συντάγματος του 1952. Η μόνη διάταξη που δεν επανέλαβε είναι εκείνη που επιτρέπει τη λήψη διά νόμου ιδιαίτερων κατασταλτικών μέτρων «προς καταπολέμηση της επικινδύνου για τα ήθος της νεότητας φιλολογίας». Πρόσθεσε όμως την εξουσιοδότηση προς το νομοθέτη να ορίσει τις προϋποθέσεις και τα προσόντα άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος – μια διάταξη δυνητικά επικίνδυνη για την ελευθερία του τύπου .

Επιπλέον , πρόβλεψε πάντως και ένα περιορισμό, που μπορεί να ενισχύσει την ελευθερία του τύπου, την δυνατότητα του νομοθέτη «να προσδιορίσει ότι τα μέσα χρηματοδότησης εφημερίδων και περιοδικών πρέπει να καθίστανται γνωστά»³.

3. Διακρίσεις

Ο τύπος διακρίνεται σε πολλές κατηγορίες . Ιδίως σε :

(α) Τύπο εν στενή εννοία και σε τύπο εν ευρεία εννοία. Ο πρώτος αφορά τα παραγόμενα με την τυπογραφία προϊόντα. Ο δεύτερος αφορά τα προϊόντα, όσα παράγονται με κάθε άλλο μηχανικό, χημικό ή φωτοχημικό μέσο.

(β) Σε τύπο περιοδικό και σε τύπο μη περιοδικό.

(γ) Σε τύπο γενικό και σε τύπο ειδικό.

(δ) Σε τύπο πληροφοριών και σε τύπο εκφράσεως γνώμης.

(ε) Σε τύπο ανεπάρτητο και σε τύπο κομματικώς εξαρτημένο.

(στ) Σε τύπο εθνικό και τύπο τοπικό.

(ζ) Σε τύπο ημερήσιο, εβδομαδιαίο και μηνιαίο αναλόγως προς το χρόνο έκδοσης του.

(η) Σε τύπο νόμιμο και σε τύπο παράνομο, αναλόγως του νομίμου ή παρανόμου τρόπου κυκλοφορίας του.

---

³ Βλ. Δαγτόγλου, Ατομικά Δικαιώματα Α΄, σελ. 464.

4. Σημασία

Ο τύπος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή των ελεύθερων κοινωνιών. Η κοινωνία είναι ελεύθερη μόνο όταν ο τύπος ως φορέας των σκέψεων και των ιδεών της είναι ελεύθερος, απαλλαγμένος από τον έλεγχο της κρατικής εξουσίας. Εύστοχα διατύπωσαν την άποψη οι ηγέτες της γαλλικής επανάστασης ότι η ελευθερία του τύπου συνιστά το παλλάδιο, την έδρα όλων των ελευθεριών. Και ότι άνευ της ελευθερίας αυτής είναι αδύνατο να κατακτηθούν οι άλλες⁴.

Από τη λειτουργία και την αποστολή του τύπου προκύπτει ότι κατ' εξοχήν όργανο της δημόσιας γνώμης, ο πιστός διερμηνέας των αισθημάτων και των φρονημάτων του λαού. Μια απόφαση (37 I 377) του Ανώτατου Ομοσπονδιακού δικαστηρίου της Ελβετίας, όσον αφορά τα καθήκοντα που πρέπει να εκπληρεί ο τύπος χάριν του δημοσίου συμφέροντος, αναφέρει χαρακτηριστικά: «Να φέρει σε γνώση των αναγνωστών ορισμένα γεγονότα που ενδιαφέρουν το σύνολο, να προσανατολίζει το κοινό για πολιτικά, οικονομικά, επιστημονικά, λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά γεγονότα κάθε φύσεως, να προκαλεί δημόσια συζήτηση για ζητήματα γενικού ενδιαφέροντος, να επενεργεί προς ορισμένη κατεύθυνση επί της

---

⁴ Βλ. Κόρσος, Τύπος και Ραδιοτηλεόραση, σελ. 6-7.

πρακτικής λύσεως προβλήματος που απασχολεί το κοινό, να ζητεί πληροφορίες περί της κρατικής διοικήσεως και κυρίως περί της χρησιμοποιήσεως των δημοσίων χρημάτων, ν' αποκαλύπτει προφανείς καταχρήσεις χάριν του κοινού συμφέροντος...».

Στον τύπο οφείλεται κυρίως ο σχηματισμός και καθοδήγηση της κοινής γνώμης. Ο τύπος διαφωτίζει, καθοδηγεί και διαμορφώνει κυριολεκτικά την κοινή γνώμη . Καλλιεργεί και προάγει την αντίληψη του σεβασμού της γνώσης του πολίτη και διανοίγει έτσι την οδό προς αποκατάσταση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας στη συμβίωση . Ο τύπος επίσης πληροφορεί – ενημερώνει για το γενικού κυρίως⁵ ενδιαφέροντος γεγονότα. Είναι ο αγωγός της πληροφορίας προς τον πολίτη. Το μεγάλο σχολείο του λαού. Είναι η δημόσια πλατεία, όπου συναντιούνται εκατομμύρια άτομα και συζητούν τα νέα και τα προβλήματα της ημέρας. Είναι η κύρια και αέναος πηγή έρευνας και συζητήσεως επί των δημοσίων πραγμάτων. Η λειτουργία του τύπου αποτελεί στοιχείο των άνευ διά μια φιλελεύθερη δημοκρατική κοινωνία. Είναι σάρκα και αίμα της ίδιας της πολιτείας. Είναι όργανο που εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον της ενημέρωσης των μελών

---

⁵ Γιατί η ενημέρωση φτάνει από το Διάστημα, αεροπορία μέχρι την οικολογία, αρχαιολογία, αυτοκίνητο , ποίηση, λογοτεχνία, σκι, τένις , γυμναστική , δίαιτα, κλπ και μάλιστα με ειδικές στήλες εξοικονομείται και χρόνος στις συνθήκες της ζωής.

της κοινωνίας σε θέματα γενικού ενδιαφέροντος. Είναι πολλάκις η πρώτη δύναμη διαμορφώσεως πνευματικού, κοινωνικού και πολιτικού επιπέδου^{6,7}.

5. Η ελευθερία του τύπου

Οι έννοιες «ελευθερία του τύπου» και «ελευθεροτυπία» είναι ταυτόσημες. Αμφότερες υπάγονται στον όρο «ελευθερία της πνευματικής κινήσεως». Έτσι η παρ. 1 του άρθρου 14 Συντάγματος (1975) διακηρύσσει την αρχή της ελευθερίας της πνευματικής κινήσεως γενικά , δηλαδή, την ελευθερία της διακινήσεως των ιδεών από τη μια πλευρά και ειδικά του τύπου από την άλλη πλευρά.

Πρόκειται για ένα κλασσικό δικαίωμα, αναγκαία απόρροια προς τα έξω της ελευθερίας του «διανοεΐσθαι» , του οποίου μάλιστα η απόλαυση είναι αντικειμενικά δυνατή χωρίς τη ρυθμιστική παρέμβαση κάποιου νόμου.

Πρόκειται για σύμφυτο στον άνθρωπο, απαράγραπτο δικαίωμα .

Επομένως προστατεύεται το δικαίωμα προς εξωτερίκευση της οιασδήποτε γνώμης. Η ανεμπόδιστη και ελεύθερη εκδήλωση

---

⁶ Γνωμ. Εισ. ΑΠ 2/63.

⁷ Βλ. Κονταξής, Τύπος και Δίκαιο, σελ. 353-363.,

της οποιασδήποτε ενδιάθετης σκέψης που έγκειται στην καρδιά του καθενός να φέρει στο φως της δημοσιότητας αυτή . «...να δημοσιεύει τους στοχασμούς του» , ώστε κάθε τρίτος να γίνεται κοινωνός αυτής.

Δημοσιεύω σημαίνει κοινολογώ , καθιστώ γνωστή τη σκέψη κλπ δηλαδή, κάθε τι που προέρχεται από τον εσωτερικό μου κόσμο. Η ομιλία δεν νοείται ως μονόλογος αλλά ως «συνομιλία». Δηλ. ομιλία με άλλο άνθρωπο.

Στη δημοσίευσή της γνώμης κλπ του κάθε άνθρωπος μπορεί να προβεί, είτε με λόγο⁸ – «προφορικό» (ελευθερία του λόγου – και η απ' ευθείας ή με οποιοδήποτε μέσο τεχνητό, κατάλληλο προς τον σκοπό τούτο, τηλέφωνο , γραμμόφωνο, ραδιόφωνο, megάφωνο , κλπ) είτε εγγράφως και⁸ με τον τύπο.

Με τις διατάξεις των άρθρων 1,2 του άρθρου 14 Συντ. ο συντακτικός της πολιτείας νομοθέτης αναγνωρίζει ότι καθένας που ζει στην Ελλάδα ή υπόκειται στο δίκαιο της – και επομένως όχι μόνον ο έλληνας πολίτης – έχει το δικαίωμα αφ' ενός να εκφράζει οποιαδήποτε γνώμη και να τη διαδίδει με τον τύπο ή με άλλα μέσα , και αφ'ετέρου να πληροφορείται τις ιδέες των

---

⁸ Ο τύπος δηλαδή δεν είναι ο μόνος τρόπος εκδηλώσεως της σκέψης, αλλά είναι ένα από τα μέσα δημοσίευσης της γνώμης. Κανένας περιορισμός του μέσου εκφράσεως αυτής δεν τίθεται. Αναφέρεται ειδικά ο τύπος λόγω της σπουδαιότητας του και γι' αυτό προστατεύεται ιδιαίτερω.

άλλων και να ενημερώνεται αδιάκοπα πάνω στα γεγονότα, εσωτερικά και διεθνή.

Την ελευθερία σκέψεως, γνώμης και εκφράσεως προστάτευαν, παράλληλα με την ελευθερία του τύπου, όλα τα ελληνικά Συντάγματα⁹.

Η ελευθερία του τύπου ως ελευθερία δημοσίευσης πληροφοριών , έχει θετικό και αρνητικό περιεχόμενο. Είναι ελευθερία δημοσίευσης και μη δημοσίευσης . Αντίκειται επομένως του τύπου ο εξαναγκασμός σε δημοσίευση πληροφοριών ή άλλου είδους κειμένων. Η ελευθερία του τύπου περιλαμβάνει όλη τη διαδικασία από την προετοιμασία μέχρι τη διάθεση του εντύπου στο αναγνωστικό κοινό. Στη γενικότερη ελευθερία του τύπου ανήκουν η ελευθερία έκδοσης, εκτύπωσης και κυκλοφορίας. Τα γενικά συνταγματικά δικαιώματα ασκούμενα στο χώρο του τύπου, εμφανίζονται ως ειδικότερα δικαιώματα τύπου. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν η ελευθερία ίδρυσης και λειτουργίας εφημερίδας ή άλλης επιχείρησης τύπου, η ελευθερία του δημοσιογραφικού επαγγέλματος, η ίδρυση και λειτουργία δημοσιογραφικών οργανώσεων. Η ελευθερία του τύπου είναι καταρχήν ελευθερία ενεργητική είναι η ελευθερία του γράφοντος, η ελευθερία του συντάκτη του κειμένου να

---

⁹ Βλ. Κονταξή , Τύπος και Δίκαιο, σελ. 330-331.

απευθυνθεί στο ευρύτερο κοινό. Υπάρχει όμως και ελευθερία «παθητική» , ελευθερία του αναγνώστη. Οριοθετείται η ελευθερία του τύπου με την «άφιξη» του εντύπου στον αναγνώστη ή εκτείνεται και στην ανάγνωση του εντύπου. Σε κάθε περίπτωση η «παθητική ελευθερία του τύπου» βρίσκει στέγερη νομική θεμελίωση στην ελευθερία πληροφόρησης (άρθρο 5 Α) αλλά και σε άλλες συνταγματικές διατάξεις.

6. Φορείς

Φορείς των δικαιωμάτων του τύπου είναι τα φυσικά πρόσωπα και κατά περίπτωση και τα νομικά πρόσωπα . Το ισχύον Σύνταγμα στο άρθρο 14 παρ.1 ορίζει ρητά ότι καθένας μπορεί να εκφράζει τους στοχασμούς του διά του τύπου, ανεξάρτητα από εθνικότητα. Η ελευθερία του τύπου δεν είναι μόνο ελευθερία του εκδότη ή του δημοσιογράφου, αλλά ελευθερία όλων , καθόσον καθένας μπορεί να εκφράζει διά του τύπου τους στοχασμούς του. Φορείς της ελευθερίας του τύπου δεν είναι μόνο τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου αλλά και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Η άσκηση της ελευθερίας του τύπου από τα νπδδ δεν μπορεί να έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της πολιτικής ουδετερότητας , της δημόσιας διοίκησης , επομένως υφίσταται την απαραίτητη θεσμική προσαρμογή.

7. Διαστάσεις

Η αμυντική ελευθερία του τύπου προστατεύεται απέναντι όχι μόνον στην κρατική αλλά και στην ιδιωτική εξουσία. Η ελευθερία του τύπου αναπτύσσει αμυντική ενέργεια η οποία στρέφεται κατά του κράτους. Το κράτος οφείλει να απέχει από κάθε ενέργεια που θα αναιρούσε ή θα παρεκώλυε ουσιωδώς το συνταγματικό αυτό δικαίωμα¹⁰. Η αμυντική ενέργεια στρεφόμενη erga omnes στρέφεται και κατά των ιδιωτών (Συντ. αρθρ. 25 παρ.1 , εδ.γ) . Η ελευθερία του τύπου διαθέτει επίσης προστατευτικό περιεχόμενο, στρεφόμενο προς το κράτος, το οποίο οφείλει να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά η παρεμπόδιση της άσκησής του.

8. Γενική σχέση – Οριοθετήσεις

Η ελευθερία του τύπου υπόκειται στις γενικές συνταγματικές οριοθετήσεις. Ο τύπος δεν είναι ασφαλώς υπεράνω του Συντάγματος και των νόμων. Υπόκειται καταρχήν στη γενική αρχή της νομιμότητας κατά το αρθρ. 5 παρ.1 . Κατά την άσκηση της ελευθερίας του τύπου πρέπει να τηρείται το Σύνταγμα και οι σύμφωνοι προς αυτό νόμοι. Η άσκηση της

---

¹⁰ ΣτΕ 2109/1988, Ολ. Δ.Δικ. 1989, σελ. 336.

ελευθερίας του τύπου δεν επιτρέπει την προσβολή των δικαιωμάτων των άλλων. Ιδιαίτερα ο σεβασμός της προσωπικότητας έχει μεγάλη σημασία. Απαραίτητη είναι η τήρηση των χρηστών ηθών κυρίως με την έννοια της τήρησης του καθήκοντος αληθείας και της «έντιμης συμπεριφοράς» ώστε να αποφεύγονται παραβιάσεις των δικαιωμάτων των άλλων.

9. Περιορισμοί

Το Σύνταγμα (άρθρο 14) δεν παρέχει πλήρη ελευθερία στο νόμο, αλλά θέτει το ίδιο ορισμένα όρια, δηλαδή περιορισμούς ως προς τη θέσπιση περιορισμών στην ελευθερία του τύπου. Άρα η θέσπιση περιορισμών με νόμο, ή βάσει νόμου, είναι επιτρεπτή, μόνο στο βαθμό που το Σύνταγμα το επιτρέπει. Οι περιορισμοί αυτοί αποβλέπουν στην αποτροπή των καταχρήσεων της ελευθεροτυπίας. Πιο συγκεκριμένα, το Σύνταγμα υιοθετώντας για τον τύπο το κατασταλτικό και όχι το προληπτικό σύστημα απαγορεύει τους πριν και επιτρέπει τους μετά από την κυκλοφορία – δημοσίευση περιορισμούς. Επιτρέπει αποκλειστικά και μόνο τα κατασταλτικά μέτρα : κατάσχεση (και αυτή υπό περιορισμούς) , ποινική ευθύνη, αστική ευθύνη. Αποκλείει δε, με τρόπο ρητό και απόλυτο τα προληπτικά μέτρα: όχι μόνο τη λογοκρισία αλλά «και παν άλλο προληπτικότερον»

και επιπλέον διακηρύσσει ότι «ο τύπος είναι ελεύθερος» (άρθρο 14 παρ.2). Αφού , λοιπόν ο «τύπος είναι ελεύθερος» οι περιορισμοί είναι η εξαίρεση. Έτσι πρέπει να δίνουμε στο νόμο που περιορίζει την ελευθερία του τύπου συστατική ερμηνεία λόγω της ανωτερότητας του προστατευόμενου δικαιώματος. Οι περιορισμοί πρέπει να συνάγονται σαφώς και όχι να εικάζονται.

10. Τύπος και προσωπικότητα

Όπως ήδη αναφέρθηκε η ελευθερία του τύπου υπόκειται στους γενικούς περιορισμούς , δεν μπορεί δηλαδή να ασκείται κατά προσβολή των δικαιωμάτων των άλλων. Στα δικαιώματα αυτά ανήκει και το δικαίωμα της προσωπικότητας. Ενώ στις απαρχές της νεώτερης συνταγματικής ιστορίας ο τύπος αποτελούσε το κατ' εξοχήν μέσο προστασίας της ανθρώπινης αξίας, σήμερα, εξοπλισμένος με ποικίλα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας , ενδέχεται να έρθει σε σύγκρουση με το έννομο αγαθό της προσωπικότητας. Η ένσταση της τριβής μεταξύ ελευθερίας του τύπου και προσωπικότητας γίνεται συνειδητή, μόνο αν λάβουμε υπόψη το σύνολο των δραστηριοτήτων του τύπου. Είναι αμφίβολο εάν υπάρχει εκδήλωση της ζωής του ανθρώπου που να μην έρχεται σε επαφή με τον τύπο: πολιτική, οικονομία, τέχνες , επιστήμη, θρησκεία,

αθλητισμός, κοινωνική ζωή, ατυχήματα, εγκλήματα, δημόσια επικοινωνία, προσφορά αγαθών και διαφήμιση, αποτελούν τομείς για τους οποίους ο τύπος μεταδίδει ειδήσεις και εκφέρει γνώμη και κρίσεις. Στη δημοσιότητα έρχονται όχι μόνο πολιτικά γεγονότα, αλλά κάθε συμβάν για το οποίο υπάρχει ενδιαφέρον του κοινωνικού συνόλου, το οποίο καλείται να ικανοποιήσει ο τύπος μέσω της διαδόσεως ειδήσεων, κρίσεων, πληροφοριών και εικόνων. Το άρθρο 14 του Συντάγματος, καλύπτει όλες τις δραστηριότητες του τύπου, ανεξάρτητα αν το συγκεκριμένο έντυπο ή δημοσίευμα έχει χαρακτήρα πολιτικό, επιμορφωτικό ή ψυχαγωγικό.

Οι αντιθέσεις που δημιουργούνται στο πεδίο της έντασης τύπου και προσωπικότητας δεν μπορούν να λυθούν με τη μέθοδο της στάθμισης των συμφερόντων. Η κατά το άρθρο 14 παρ.1 και 2 του Συντάγματος ελευθερία του τύπου αποτελεί ατομικό δικαίωμα και συγχρόνως θεσμική εγγύηση . Σε ενδιαφέρουσες λύσεις σχετικά με τη διαπλοκή τύπου και προσωπικότητας μπορεί να οδηγήσει η θεσμική εφαρμογή. Η σχέση δημοσιότητας, ως σχέση μεταξύ συγκεκριμένου προσώπου και κοινού, αποτελεί έννομη σχέση αναγνωρισμένη από το δίκαιο. Η δημοσιότητα μπορεί να είναι είτε διαρκής , είτε παροδική, επιδιωκόμενη ή μη. Μπορεί να είναι θετική ή αρνητική για τα

εμπλεκόμενα πρόσωπα. Το ευρισκόμενο στη δημοσιότητα πρόσωπο περιορίζεται στην άσκηση των δικαιωμάτων του, εφόσον το συγκεκριμένο δικαίωμα συνδέεται με δεσμό αιτιώδους συνάφειας προς την έννομη σχέση της δημοσιότητας, και μόνο κατά το μέτρο που επιβάλλει ο δεσμός αιτιώδους συνάφειας. Γεννάται συνεπώς, το ερώτημα : Μέσω ποιων διατάξεων εισχωρεί η ελευθερία του τύπου στο πεδίο του δικαίου της προσωπικότητας και, αντίστροφα, σε ποιες περιπτώσεις και υπό ποιες προϋποθέσεις το ατομικό δικαίωμα της ελευθερίας του τύπου υποχωρεί μπροστά στην προστασία της προσωπικότητας; Ζητήματα όπου θα αναλυθούν παρακάτω.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ : ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

1. Ορισμός

Ο αθλητισμός είναι ένα σύνολο φυσικών και σωματικών δραστηριοτήτων με κοινωνικό, εκπαιδευτικό και πολιτιστικό περιεχόμενο που αφορούν στον ελεύθερο χρόνο. Οι δραστηριότητες αυτές ενταγμένες στην κοινωνική λειτουργία αποσκοπούν στον αθλητισμό, ως αθλητική πράξη και ψυχαγωγία, στη διατήρηση της ψυχικής υγείας, στην κοινωνική παιδαγωγική σχέση και στον πολιτισμό.

Από τους ιδιαίτερους κλάδους της αθλητικής επιστήμης ως αθλητισμός προσδιορίζεται η συστηματική σωματική καλλιέργεια και δράση με συγκεκριμένο τρόπο, ειδική μεθοδολογία και παιδαγωγική, διά των ολυμπιακών ή μη αθλημάτων με σκοπό την ύψιστη σωματική απόδοση ως επίδοση σε αθλητικούς αγώνες, στο αθλητικό και κοινωνικό γίγνεσθαι.

Ο αθλητισμός ως θεσμός, αποτελεί το μέσο, το εργαλείο με το οποίο εκπληρώνονται οι ανάγκες μιας κοινωνίας. Αυτό το εργαλείο ή μέσο, θεσμός, είναι κυρίως η κοινωνική οργάνωση και εξυπηρετεί τις κοινωνικές ανάγκες της άθλησης, της παιδείας, της ψυχαγωγίας, και του ελεύθερου χρόνου.

2. Συνταγματική κατοχύρωση

Ο αθλητισμός ανάγεται στη φυσική υπόσταση του ανθρώπου. Αποτελεί το σύνολο ενεργειών για την εκγύμναση του ανθρώπινου σώματος. Παράλληλα ο αθλητισμός αποτελεί μερικότερη βιοτική περιοχή, στην οποία ασκούνται διάφορα συνταγματικά δικαιώματα. Ως βιοτική περιοχή ο αθλητισμός αποτελεί χώρο άσκησης δικαιωμάτων σύμφυτων αλλά και μη σύμφυτων.

Ο αθλητισμός (Συντ. αρθρ. 16 παρ.2) τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του κράτους. Το κράτος επιχορηγεί και ελέγχει τις ενώσεις των αθλητικών σωματείων κάθε είδους, όπως ο νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει επίσης τη διάθεση των ενισχύσεων που παρέχονται κάθε φορά στις επιχορηγούμενες ενώσεις σύμφωνα με τον προορισμό τους . Στον αθλητικό χώρο η άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων εμφανίζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Οι διατάξεις του Συντάγματος στο άρθρο 16 παρ.9, αποτελούν τη θεσμική εγγύηση του δικαιώματος για ελεύθερη ανάπτυξη της αθλητικής δραστηριότητας και υποδεικνύουν στο νομοθέτη να προβεί σε ρυθμίσεις τέτοιες ώστε να οικοδομήσει οργανωμένη αθλητική και αγωνιστική δραστηριότητα. Οι ρυθμίσεις αυτές διαμορφώνουν πεδίο άσκησης συνταγματικού

δικαιώματος στην ατομική και συλλογική ελεύθερη αθλητική δράση υπό την κρατική εποπτεία και προστασία. Μέριμνα για τον αθλητισμό σε επίπεδο Συντάγματος, εκδηλώνεται για πρώτη φορά το 1975 και τίθεται υπό θεσμική εγγύηση, όπως αναλύθηκε παραπάνω.

Η διάταξη του Συντάγματος , ως ο ειδικός νόμος ορίζει δίδει εντολή στον κοινό νομοθέτη να δημιουργήσει το νομικό πλαίσιο προς επιχορήγηση, αλλά ταυτοχρόνως και των συστημάτων εκείνων με τα οποία θα εξασφαλίζεται ότι η οικονομική επιχορήγηση αυτή των αθλητικών σωματείων και των πάσης φύσεως ενώσεων που παρέχεται είναι σύμφωνη με τον προορισμό τους, δηλαδή το σκοπό για τον οποίο συνεστήθησαν, την ανάπτυξη και την καλλιέργεια των αθλημάτων, την ενεργό αθλητική δράση. Στο πλαίσιο αυτό ενθαρρύνεται κατά ειδικό τρόπο η κατά το ιδιωτικό δίκαιο παροχή του αθλητισμού στα πλαίσια αυτής της ρύθμισης που υποστηρίζεται με δημόσια οικονομικά μέσα. Η προστασία του κράτους συνίσταται στην οικονομική ενίσχυσης των αθλητικών σωματείων από το κράτος η οποία και προσδιορίζει την έννοια και το μέγεθος της προστασίας αυτής,. Ερώτημα αποτελεί για το αθλητικό δίκαιο, αν η έννοια της συνταγματικής προστασίας του αθλητισμού αφορά όλο το φάσμα της αθλητικής δραστηριότητας

και σ' αυτόν τούτο, τον με αμοιβή και κατ' επάγγελμα αθλητισμό, όπως αυτός διακρίνεται πλέον και τυπικά με τον αθλητικό νόμο, ή μήπως αφορά μόνο στον ερασιτεχνικό αθλητισμό. Ο συνταγματικός νομοθέτης πάντως δεν φαίνεται να είχε υπ όψη του, κατά το χρόνο σύνταξης της διατάξεως αυτής, τη διάκριση μεταξύ του ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού, ώστε στην έννοια αθλητισμός να συμπεριλαμβάνει και τη δεύτερη περίπτωση.

Η εκ του συντάγματος προστασία στον αθλητισμό παρέχεται για των πάσης φύσεως αθλητικών ενώσεων, οι οποίες επιχορηγούνται οικονομικά και υφίστανται τον κατά νόμο έλεγχο, αν η οικονομική επιχορήγηση αυτή, δηλαδή διατέθηκε για το σκοπό για τον οποίο υφίσταται η αθλητική ένωση. Στην πράξη, η προστασία του αθλητισμού, εκδηλώνεται με την οικονομική ενίσχυση του αθλητικού σωματείου και υφίσταται μόνο στον βαθμό που τούτο εξυπηρετεί το σκοπό του αθλητισμού, ο οποίος συμπίπτει και με τον καταστατικό σκοπό του σωματείου. Αθλητικό σωματείο που με τη δραστηριότητά του εκφεύγει του σκοπού για τον οποίο συνεστήθη, αποκλείεται και της οικονομικής ενισχύσεως, το οποίο σημαίνει ότι για το συνταγματικό νομοθέτη έχει τεθεί εκτός ορίων αθλητικής δραστηριότητας. Οι συνταγματικές διατάξεις για τον αθλητισμό,

εξαιτίας της αναπτυσσόμενης αθλητικής δραστηριότητας, ως κοινωνικού δικαιώματος, «νομοθετικό ή κοινωνικό κεκτημένο» ορίζουν την έννοια της προστασίας. Η ανωτέρω συνταγματική επιταγή εισάγει το θεμελιώδες δικαίωμα που μπορεί να χαρακτηριστεί ως «κοινωνικό δικαίωμα». Την αξίωση δηλαδή για παροχές προς τα σωματεία ως υλοποίηση του όρου «κρατική προστασία», για την ανάπτυξη της αθλητικής δραστηριότητας¹¹.

Η εξασφάλιση των οικονομικών παροχών, των οικονομικών ενισχύσεων και των άλλων θετικών ενεργειών της διοίκησης μας οδηγούν στην άποψη ότι διαμορφώνεται ένα αρκετά μεγάλο πλαίσιο συνταγματικής προστασίας του αθλητισμού. Η προστασία αυτή συμπληρώνεται με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ.1 που αφορούν την ελεύθερη ανάπτυξη της αθλητικής δραστηριότητας, η οποία οφείλει να είναι σύμφωνη με τα χρηστά και τα αθλητικά ήθη, να μην προσβάλλει το δικαίωμα των άλλων και να μην παραβιάζει το Σύνταγμα.

Η αναγόρευση του αθλητισμού ως θεσμού επιβάλλει τη δραστηριοποίηση του κράτους ως παρέμβαση διασφάλισης της λειτουργίας του αθλητικού γίνεσθαι, στο πλαίσιο των νομικών και οικονομικών δυνατοτήτων με υλική ή άλλη βοήθεια για να

---

¹¹ Βλ. άρθρο 51 Ν. 2725/1999, Οικονομικό έτος – προϋπολογισμός, ισολογισμός αθλητικών φορέων.

εκπληρωθεί ο σκοπός του αθλητισμού. Η διακριτική εποπτεία ως ανωτάτη και όχι άμεση, ασκείται διά του ελέγχου τον οποίο θέλει ο συνταγματικός νομοθέτης, προς εξασφάλιση του σκοπού τον οποίο εξυπηρετεί ο αθλητισμός, που είναι δημόσιος υπέρ του κοινού οφέλους, του οφέλους δηλαδή της ελληνικής κοινωνίας. Η εποπτεία εξασφαλίζει τη νομιμότητα των αθλητικών δραστηριοτήτων, δραστηριοτήτων, διά του ελέγχου, εάν τελούν σε συμφωνία και αρμονία με τις διατάξεις του Συντάγματος . η άσκηση εποπτείας αυτής στην αθλητική δράση πραγματοποιείται διά της ελεγκτικής διαδικασίας και των οργάνων προς τούτο. Ο έλεγχος τον οποίο οφείλει να ασκεί το κράτος στην αθλητική δραστηριότητα συμπληρώνει την άσκηση της κατά το Σύνταγμα οφειλομένης εποπτείας, επειδή ακριβώς εντέλλεται να επιχορηγεί και ενισχύει τα αθλητικά σωματεία και τις πάσης φύσεως ενώσεις του αθλητισμού.

3. Γενικά περιεχόμενα

Το συνταγματικό δικαίωμα στον αθλητισμό είναι ενεργητικό και παθητικό . Προστατεύεται το δικαίωμα ενεργητικής συμμετοχής στον αθλητισμό, δηλαδή το δικαίωμα των αθλητών αλλά και ως δικαίωμα παθητικής συμμετοχής, δηλαδή των φιλάθλων.

Αθλητές κατά την έννοια του νόμου, αλλά και κατά τη νομολογία, νοούνται μόνο εκείνοι που καλλιεργούν το σωματικό αθλητισμό και επιτυγχάνουν σε αυτόν ιδιαίτερες επιδόσεις¹², κάθε άλλος αποκλείεται να κατέχει την υπο του νόμου ιδιότητα του αθλητή. Ομαδικό άθλημα είναι εκείνο κατά το οποίο η τελική διάκριση, η νίκη εξαρτάται από τη συμμετοχή και την επιτυχή προσπάθεια περισσότερων αθλητών, οι οποίοι αγωνίζονται ως ομάδα¹³. Ως ατομικό άθλημα νοείται και το ομαδικό αγώνισμα που συμπεριλαμβάνεται σ' αυτό.

Οι αθλητές διακρίνονται : α) στους ερασιτέχνες , β) στους αμειβόμενους , οι οποίοι συνδέονται με συμβόλαιο παροχής υπηρεσιών εξαρτημένης εργασίας με αθλητικό σωματείο, το οποίο διατηρεί Τμήμα Αμειβομένων Αθλητών και γ) τους επαγγελματίες ή τους αθλητές οι οποίοι συνδέονται με συμβόλαιο παροχής υπηρεσιών εξαρτημένης εργασίας με ανώνυμη αθλητική εταιρεία. Ένας αθλητής , επίσης, για να μπορεί να συμμετάσχει στους Ολυμπιακούς Αγώνες, οφείλει να τηρεί τους κανόνες του Ολυμπιακού Χάρτη και τους κανόνες της Διεθνούς Αθλητικής Ομοσπονδίας στην οποία υπάγεται το

---

¹² Βλ. ΣτΕ Αριθμ. 3046/1989 (τμ. Γ) και Ν. 1351/83, 1877/88 και 2009/82.

¹³ Βλ. ΣτΕ 2636/1990 (τμ. Γ) και 3251/1990 (τμ.Γ) . Με τις ανωτέρω αποφάσεις ακυρώνονται αποφάσεις της επιτροπής αξιολόγησης υποψηφίων ΤΕΦΑΑ οι οποίοι, ως αθλητές δεν μετείχαν σε αγώνες με ομαδικό άθλημα και ομαδικό τρόπο.

άθλημα στο οποίο επιδίδεται σωματικά. Απαιτείται ακόμα, να υποβληθεί δήλωση συμμετοχής του αθλητή από την αντίστοιχη Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή. Οι ΕΟΕ στους Ολυμπιακούς Αγώνες πρέπει να στέλνουν , κατά το χάρτη, μόνο αθλητές κατάλληλα προετοιμασμένους για διεθνείς διοργανώσεις υψηλού επιπέδου. ΕΟΕ που δήλωσε αθλητή σε Ολυμπιακούς Αγώνες φέρει και την ευθύνη ότι ο αθλητής αυτός έχει πλήρη επίγνωση και τηρεί τις διατάξεις του ολυμπιακού χάρτη και του ιατρικού κώδικα.

Για να στοιχειοθετηθεί το δικαίωμα παθητικής συμμετοχής στον αθλητισμό απαιτείται η ύπαρξη της φιλάθλου ιδιότητας, η οποία αφορά την εξωτερική συμπεριφορά του φιλάθλου ως πράξη ή παράλειψη και είναι ερευνητέα από το αθλητικό δίκαιο. Η εξωτερική συμπεριφορά του φιλάθλου μας ενδιαφέρει ως συμπεριφορά με βάση τις αρχές του φίλαθλου πνεύματος, τις διατυπωμένες σε κανόνες Δικαίου, το θετικό δίκαιο του φίλαθλου πνεύματος και η αναζητώμενη αντιαθλητική συμπεριφορά στη βάση των κανόνων αυτών. Το αθλητικό δίκαιο εν προκειμένω ενδιαφέρεται για τις πράξεις του προσώπου στην ανάπτυξη της αθλητικής του δραστηριότητας και όχι για τα κίνητρό του.

Κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου θεωρείται ότι κινείται εντός των ορίων των αρχών του φίλαθλου πνεύματος και ως εκ τούτου κατέχει τη φίλαθλο ιδιότητα : «Καθένας που αγαπά τη γυμναστική και την αγωνιστική και εκείνος που επιδίωκε την προαγωγή αυτών , με την ιδιότητα του διοικούντος τα γυμναστικά ή αγωνιστικά σωματεία ή συνδέσμους, ενώσεις και ομοσπονδίες ή του απλού μέλους αυτών, με την ιδιότητα του κριτή, του διαιτητή, του ιατρού ή του αρχηγού της ομάδας, εκείνου που επιδίδεται ενεργά σε κάποιο άθλημα με την ιδιότητα του αθλητή, εκείνου που είναι απλός φίλος κάθε είδους γυμναστικής και αγωνιστικής εκδήλωσης»¹⁴. Ο φίλαθλος οφείλει να επιδεικνύει την «ειλικρινή αγάπη» για τη γυμναστική και τον αθλητισμό και να μην αποβλέπει μέσα από τις δραστηριότητες αυτές και από την με οποιοδήποτε τρόπο ανάμειξή του στα αθλητικά πράγματα στην προσπόριση υλικού οφέλους ή στη βελτίωση της θέσης του οικονομικά. Επίσης εκείνο που οφείλει να επιδεικνύει στην κοινωνία ο φίλαθλος είναι «η ανεπίληπτος διαγωγή από απόψεως ήθους και συμπεριφοράς»¹⁵. Κατά το ελληνικό αθλητικό δίκαιο εκείνοι που ασχολούνται με κάθε

---

¹⁴ Βλ. Β/Δγμα «Περί κανονισμού φίλαθλου ιδιότητος» , 6/9/1955, ΦΕΚ 274/7.10.1955, τευχ. α', άρθρο 1 παρ.1 .

¹⁵ Ib. Άρθρο 1 παρ.2 .

είδους άθλημα και γενικώς με κάθε αθλητική , αγωνιστική ή γυμναστική εκδήλωση, όπως και αυτοί που συμμετέχουν ως θεατές, οφείλουν να τηρούν τις αρχές του φίλαθλου πνεύματος και τις παραδόσεις του αθλητισμού και του ολυμπιακού ιδεώδους¹⁶.

Ουσιαστικές προϋποθέσεις για να είναι κανείς φίλαθλος είναι κατά συνέπεια : α) η αγάπη, η «ειλικρινής αγάπη» για την γυμναστική, την αγωνιστική, την άθληση ή την άσκηση, β) επίσης απαραίτητη προϋπόθεση είναι η επιδίωξη της προαγωγής της γυμναστικής και της αγωνιστικής, γ) επιπλέον άλλη απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ανεπίληπτος διαγωγή που αφορά το ήθος και τη συμπεριφορά. Το «ανεπίληπτον» της διαγωγής ως προς το ήθος και τη συμπεριφορά κάποιου είναι άοριστο και αφηρημένο και δεν καθορίζεται σαφώς ποιες είναι ή θεωρούνται ως αρνητικές ενέργειες κατά την αθλητική δραστηριότητα και γι' αυτό το λόγο η διατύπωση των σχετικών διατάξεων στο νόμο αφήνουν πολλά περιθώρια ελαστικής ερμηνείας με ανάλογες επιπτώσεις κατά την εφαρμογή τους και την μη ορθή απόδοση του δικαίου στην περίπτωση αυτή. Οι παραπάνω προϋποθέσεις καταδεικνύουν ότι φίλαθλος δεν είναι ο κάθε πολίτης ή ο φίλος του αθλητισμού γενικά, αλλά εκείνος που κατά τεκμήριο αγαπά

---

¹⁶ Βλ. Ν. 2725/1999, άρθρο 130, παρ.1 .

και κινείται με ειλικρινή αγάπη για τη γυμναστική, την άθληση , την αγωνιστική ή τα αθλητικά πράγματα.

Οι φίλαθλοι μέσα από τον τρόπο με τον οποίο εκδηλώνουν το ενδιαφέρον τους για τη γυμναστική και την αγωνιστική διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες όπως : 1) η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει αυτούς που διοικούν και τα μέλη κάθε φύσης γυμναστικού ή αγωνιστικού σωματείου, ένωσης, συνδέσμου ή ομοσπονδίας¹⁷. 2) Οι άρχοντες, οι κριτές, οι διαιτητές, οι γιατροί των αγώνων και οι αρχηγοί των γυμναστικών και αγωνιστικών ομάδων αποτελούν ξεχωριστή κατηγορία φιλάθλων¹⁸. 3) Οι ασκούμενοι και οι αθλητές όλων των αθλημάτων είναι μια άλλη κατηγορία φιλάθλων¹⁹. 4) Μια μεγάλη κατηγορία φιλάθλων είναι οι απλοί φίλοι των κάθε είδους αγωνιστικών και γυμναστικών εκδηλώσεων που δεν ανήκουν σε μια από τις ανωτέρω κατηγορίες²⁰.

4. Φορείς

Φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στον κύκλο της αθλητικής και σωματικής δραστηριότητας είναι : α) Κάθε

---

¹⁷ Βλ. Β/Δ 26/9/1955, οπ. άρθρο 2, παρ. 1 α'.

¹⁸ Ibid, Αρθρο 2, παρ. 1 β'.

¹⁹ Ibid, άρθρο 2, παρ. 1 γ'.

²⁰ Id, άρθρο 2, παρ. 1 δ'.

φυσικό και νομικό πρόσωπο που κατά τεκμήριο συμμετέχει στην αθλητική και αγωνιστική δραστηριότητα και στην αθλητική ζωή, ως μέλος της κοινωνίας του αθλητισμού, β) ο αθλητής φύσει και ο προπονητής, ο διαιτητής ομαδικών αθλημάτων, ο κριτής αγώνων, τα μέλη των αθλητικών σωματείων και λοιπών αθλητικών νομικών προσώπων κατά πλάσμα δικαίου, και οι φίλαθλοι κατά τεκμήριο αποτελούν μέλη της κοινωνίας του αθλητισμού, γ) το αθλητικό σωματείο, η υποκείμενη ένωση αυτών, η αθλητική ομοσπονδία, η Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή (ΕΟΕ), καθώς και τα νομικά πρόσωπα που εξυπηρετούν την αθλητική και αγωνιστική δραστηριότητα κατά ειδικό τρόπο, οι κατά το νόμο ειδικοί αθλητικοί φορείς, αποτελούν τα αθλητικά νομικά πρόσωπα.

Η ισχύουσα νομική κατάσταση, η συμπεριφορά και η συνολική δράση του προσώπου στον κύκλο της αθλητικής και σωματικής δραστηριότητας και πρακτικής του αθλητισμού και της φυσικής αγωγής, είτε αυτό είναι φυσικό πρόσωπο, είτε νομικό, ως εκπεφρασμένη εξωτερική συμπεριφορά και ως αιτία διαμόρφωσής της στην αθλητική πράξη, ενδιαφέρει το αθλητικό δίκαιο, όπως και άλλους συναφείς επιστημονικούς κλάδους της αθλητικής επιστήμης.

5. Διαστάσεις

Στη διατύπωση του άρθρου 16 παρ.9 του Συντάγματος δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στο προστατευτικό και εξασφαλιστικό περιεχόμενο του θεσπιζόμενου συνταγματικού δικαιώματος στον αθλητισμό, όπως προκύπτει ιδίως από τις φράσεις «ο αθλητισμός τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του κράτους», «το κράτος επιχορηγεί...», «Νόμος ορίζει επίσης τη διάθεση των ενισχύσεων». Παρόλα ταύτα , δε θα πρέπει να υποτιμάται το αμυντικό περιεχόμενο του δικαιώματος στον αθλητισμό.

Το αμυντικό περιεχόμενο του δικαιώματος στον αθλητισμό και η συνταγματική αξίωση κάθε πολίτη αφορούν την αποχή του κράτους από ρυθμίσεις και δραστηριότητες που περιορίζουν ή και αναιρούν τη δυνατότητα άθλησης. Μάλιστα , το αμυντικό αυτό περιεχόμενο του δικαιώματος στον αθλητισμό, έχει αναδειχθεί επανειλημμένως και στη νομολογία.

6. Γενική σχέση – Οριοθετήσεις

Η ενεργητική και παθητική ελευθερία υπόκειται στις γενικές οριοθετήσεις. Η άσκηση της ελευθερίας αυτής δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια που θέτουν τα δικαιώματα των άλλων, το Σύνταγμα και τα χρηστά ήθη, ούτε είναι ανεκτή η

καταχρηστική άσκηση της ελευθερίας αυτής. Η αθλητική ελευθερία δεν παρέχει εξουσία καταστροφής ξένων πραγμάτων ή άσκηση οποιασδήποτε μορφής βίας «Δεσμεύσεις» της αθλητικής ελευθερίας προερχόμενες από τις γενικές ρήτρες απλά οριοθετούν και δεν περιορίζουν την αθλητική ελευθερία.

Για να μην προσβάλλονται τα δικαιώματα των άλλων και να μην παραβιάζονται το Σύνταγμα και τα χρηστά ήθη, τα αθλητικά και τα αγωνιστικά ήθη είναι αναγκαίο στο πλαίσιο άσκησης του δικαιώματος και της συμμετοχής στην αθλητική δραστηριότητα να τίθενται στον τομέα αυτό περιορισμοί. Οι περιορισμοί αυτοί είναι επιτρεπτοί μόνο στο βαθμό που το Σύνταγμα και ο νόμος το επιτρέπουν, για λόγους προστασίας του αθλητισμού αλλά και για λόγους δημοσίου συμφέροντος και εφόσον αυτοί δεν είναι υπέρμετροι. Ο σκοπός αυτών των περιορισμών είναι η διασφάλιση της ελεύθερης συμμετοχής στην αθλητική δραστηριότητα, και η προστασία του αθλητικού θεσμού, αλλά και χάριν της ελεύθερης δραστηριότητας άλλων ατόμων ή ομάδων και του γενικού συμφέροντος²¹. Τέτοιοι περιορισμοί που επιβάλλονται είναι στην προσωπική ελευθερία κυρίως, στην ελευθερία γνώμης, του συνέρχεσθαι, της οικονομικής ελευθερίας και της ανάπτυξης της προσωπικότητας.

---

²¹ Βλ. ΣτΕ 2944/1980.

7. Περιορισμοί

Εξαιτίας της διασφάλισης ενός ανωτέρου αγαθού, όπως είναι η ιδέα του αθλητισμού και τα αθλητικά ήθη, εκδίδονται ειδικοί κανονισμοί οι οποίοι προβλέπουν τον περιορισμό στην προσωπική ελευθερία. Μια μορφή στέρησης προσωπικής ελευθερίας στον αθλητισμό είναι η πρόβλεψη στέρησης φιλάθλου ιδιότητας και ο χαρακτηρισμός προσώπου φυσικού ή νομικού για τον αγωνιστικό χώρο και το χώρο του αθλητισμού ως μη φιλάθλου με τις κατά τον ειδικό νόμο συνέπειες . Στις περιπτώσεις αυτές, δεν πρόκειται απλά για περιορισμό της ελευθερίας χάριν των σκοπών που εξυπηρετεί ο αθλητισμός αλλά για κατάργησή της²². Παρόμοιες περιπτώσεις που βρίσκονται στα όρια της συνταγματικής νομιμότητας είναι αυτές που αφορούν στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Τέτοιες είναι οι ρυθμίσεις για την επιβολή ποινών που αφορούν την αγωνιστική κατάσταση επαγγελματικών αθλητικών φορέων για διοικητικές ή διαχειριστικές παραβάσεις των διοικήσεών τους. Αντ' αυτού θα ήταν νόμιμο και ωφέλιμο η ποινή να έχει

---

²² Βλ. ΣτΕ 1724/1965 κατά την οποία ο χαρακτηρισμός του προσώπου ως μη φιλάθλου δεν αποτελεί απλό περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας αλλά αποτελεί κατάργηση της, επειδή η αγωνιστική εκδήλωση του ατόμου είζναι συνυφασμένη με την προσωπική ελευθερία.

αντιστοιχία και αποδέκτες τους παραβάτες κατά το νόμο και όχι την ίδια την αθλητική εκδήλωση αντ' αυτών. Επειδή η αγωνιστική εκδήλωση του ατόμου είναι συνυφασμένη με την προσωπική ελευθερία, τέτοιες ρυθμίσεις είναι τα όρια της συνταγματικής νομιμότητας.

Ο αθλητής ενός σωματείου δικαιούται να επιλέξει ελεύθερα το σωματείο της προτίμησής του για να προβεί σε συστηματική σωματική καλλιέργεια μέσα από ένα ή περισσότερα αθλήματα για να εξασφαλίσει την ελεύθερη αθλητική δράση του, προς ανάπτυξη της προσωπικότητας του και της αθλητικής του παιδείας. Οι όροι και οι προϋποθέσεις εγγραφών και μεταγραφών των αθλητών, όπως η διαδικασία και τα όργανα καθορίζονται με ειδικούς κανονισμούς τους οποίους επικυρώνει η γενική συνέλευση της οικείας ομοσπονδίας του κάθε αθλήματος και ασκεί έλεγχο νομιμότητας η διοίκηση²³. Η εγγραφή και μεταγραφή των αθλητών αποτελεί δικαίωμα των αθλητών, ενώ δεν μπορεί να πληγεί το δικαίωμα της άλλης πλευράς, που είναι εξίσου σημαντικό, αυτό των αθλητικών σωματείων στα οποία ανήκουν, κατά την αρχή ότι η

---

²³ Βλ. άρθρο 33 του Ν. 2725/1999 σε συνδυασμό με το άρθρο 27. Στο προϊσχύσαν δίκαιο τους όρους και τις προϋποθέσεις καθόριζε ο υπουργός με έκδοση Υπ. Αποφάσεως, μετά από τις προτάσεις των Ομοσπονδιών.

ικανοποίηση του ενός δικαιώματος δεν μπορεί να καταργήσει την ύπαρξη άλλου. Το δικαίωμα μεταγραφής, στο βαθμό που δεν ασκείται ως κατάχρηση δικαιώματος, εξασφαλίζει βασικές και στοιχειώδεις ελευθερίες του αθλητή ως ανθρώπου, ως φυσικό πρόσωπο . Το σωματείο εξίσου δικαιούται διά των αθλητών του να αναπτύξει και αυτό την προσωπικότητά του διά της αναπτύξεως των αθλημάτων που καλλιεργεί και για το λόγο τούτο προβαίνει σε προγραμματισμό χώρων και δαπανών για την εξασφάλιση της προπονητικής στα αθλήματα που καλλιεργεί, αμοιβές στους προπονητές που απασχολεί, καθώς και στην εξασφάλιση αθλητικών χώρων και λειτουργικών εγκαταστάσεων. Από την πλευρά του αθλητικού σωματείου , αρκετές φορές υφίσταται κατάχρηση δικαιώματος και ο αθλητής καθίσταται όμηρος ή υποκείμενο σε κατάσταση ανελευθερίας όπως τούτο συμβαίνει πολλές φορές στον αμειβόμενο αθλητισμό. Στην καθημερινή κοινωνική ζωή ανακύπτουν ανάγκες και προβλήματα που επηρεάζουν την αθλητική ζωή και αποτελούν σπουδαίο λόγο ή ανωτέρα βία, τα οποία καθιστούν αναγκαία τη μεταγραφή αθλητή. Για να ικανοποιηθούν τα δικαιώματα αυτά και προς αποφυγή συγκρούσεων, τίθενται περιορισμοί οι οποίοι όμως δεν μπορούν να φτάσουν στο όριο της καταργήσεως του δικαιώματος του ενός υπέρ του άλλου.

Κατά τη νομολογία οι περιορισμοί που αφορούν τη συμμετοχή στην άθληση και αφορούν κυρίως μεταγραφές αθλητών θα πρέπει να κρίνονται ως αναγκαίοι και δεν μπορεί να είναι υπέρμετροι ενώ η ύπαρξη σπουδαίου λόγου αίρει την αναγκαιότητά τους. Σε αντίθετη περίπτωση κρίνονται ως αντισυνταγματικοί.

7. Αθλητισμός και προσωπικότητα

Το αυθύπαρκτο δικαίωμα κάθε προσώπου επί του ίδιου του εαυτού του, ως μέλους μιας οργανωμένης κοινωνίας, με τη δυνατότητα να κινείται εντός νομοθετικών πλαισίων και ταυτόχρονα να αξιώνει νομικά την προάσπιση των δικαιωμάτων του, αποτελεί την «προσωπικότητα». Η προσωπικότητα ταυτίζεται με το χαρακτήρα, ο οποίος μορφοποιεί και προσδίδει την ιδιόμορφη έκφραση του ατόμου.

Η ανάπτυξη της προσωπικότητας εντάσσεται μέσα σε πλαίσιο δικαιωμάτων, ως «δικαίωμα πλαίσιο», το οποίο συνθέτουν η αξία του ανθρώπου και στοιχεία της ανθρώπινης ιδιότητας, τα οποία είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένα και συναποτελούν το ανθρώπινο όν με σωματική, ψυχική, πνευματική και κοινωνική ατομικότητα. Μεταξύ των άλλων στην προσωπικότητα περιλαμβάνονται, τα σωματικά, τα ψυχικά

αγαθά (αφορούν στην ψυχική υγεία και στον συναισθηματικό κόσμο). Περιλαμβάνονται επίσης το απόρρητο, η εικόνα του προσώπου, το άσυλο της κατοικίας. Στον κύκλο του περιεχομένου της προσωπικότητας περιλαμβάνονται επίσης η τιμή και η ελευθερία, με την οποία «είναι συνυφασμένη η αθλητική και αγωνιστική εν γένει εκδήλωση του ατόμου»²⁴.

Η εκδήλωση της προσωπικότητας του αθλούμενου κατά την αθλητική του δράση προστατεύεται καταρχήν από το Σύνταγμα υπό τον όρο ότι δεν προβάλλονται τα δικαιώματα των άλλων, τα χρηστά ήθη, ή τα αθλητικά και τα αγωνιστικά ήθη. Σε κάθε αθλούμενο πρέπει να εξασφαλίζονται με κανόνες δικαίου οι δυνατότητες για την χωρίς εμπόδια ανάπτυξη των προσωπικών του ικανοτήτων, ο σεβασμός της προσωπικότητάς του, η σωματική ακεραιότητα και το ηθικό περιβάλλον στην αθλητική του δράση²⁵. Η ελεύθερη συμμετοχή στον αθλητισμό για την επίτευξη της πλήρους ανάπτυξης της προσωπικότητας για τη δημιουργία φυσικών, πνευματικών και ηθικών δυνάμεων και τη βελτίωση ευκαιριών, σύμφωνα με την παράδοση της χώρας στον

---

²⁴ Βλ. ΣτΕ 1724/1965.

²⁵ Οι δυνατότητες αυτές περιέχονται και στα άρθρα του Νέου Ευρωπαϊκού Αθλητικού Χάρτη, που υπογράφηκε κατά την Εβδομη Συνδιάσκεψη των αρμοδίων για θέματα Αθλητισμού Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη Ρόδο, στις 14 και 15/5/1992.

αθλητισμό, τελούν ή οφείλουν να τελούν υπό την εγγύηση του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά και των άλλων όψεων της κοινωνικής ζωής, επειδή ακριβώς το αθλητικό τοπίο εμφανίζει ουσιώδεις συνθήκες για την επιτυχή άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Περιορισμοί στο δικαίωμα του αθλητή για ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του μέσω της αθλητικής δράσης είναι επιτρεπτοί μόνο στο βαθμό όπου το Σύνταγμα και ο νόμος το επιτρέπουν, και συγκεκριμένα για λόγους προστασίας του αθλητισμού, για λόγους δημοσίου συμφέροντος και εφόσον δεν είναι υπέρμετροι.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ : ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

1. Ορισμός

Ο αθλητικός τύπος αποτελεί μερικότερη έκφανση του τύπου ως μέσο έκφρασης των στοχασμών. Οι λειτουργίες του τύπου είναι ποικίλες, όπως η πληροφοριοδότηση , η κριτική και διαπαιδαγώγηση , ο έλεγχος της κρατικής εξουσίας και η ψυχαγωγία. Το σκέλος των λειτουργιών που αναφέρεται στη ψυχαγωγία εξυπηρετεί ο αθλητικός τύπος, το οποίο είναι εξίσου σημαντικό όπως και τα υπόλοιπα.

2. Συνταγματική κατοχύρωση

Από το συνδυασμό των άρθρων 14 παρ.2 επ. και 16 παρ.9 προκύπτει η προστασία του αθλητικού τύπου. Η αναμετάδοση των αθλητικών αγώνων αποτελεί αντικείμενο διερεύνησης ως αθλητικό γεγονός στα πλαίσια της θεσμικής υπόστασης του αθλητισμού και το δικαίωμα των πολιτών για ενημέρωση, πληροφόρηση, και ψυχαγωγία, διά του αθλητικού γεγονότος, αλλά και η ανάπτυξη αντιλήψεως για τα αθλητικά πράγματα είναι μια απ' τις ερευνόμενες πλευρές του προβλήματος.

3. Διεθνής κατοχύρωση

Ο αγώνας ως ένα αθλητικό γεγονός , αποκορύφωση μιας αθλητικής δραστηριότητας θεωρείται ως αγαθό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, να μπορεί να το απολαμβάνει «με ελευθερία στη δημιουργία, χωρίς διάκριση κοινωνική, γλώσσας , φύλου , θρησκείας, πολιτικής ή άλλων παραγόντων». Το δικαίωμα αυτό στηρίζεται στους θεμελιώδεις διεθνείς και εθνικούς νόμους όπως:

Διεθνείς κανόνες : καταστατικός χάρτης της UNESCO (άρθρο 8)

Ολυμπιακή Χάρτα (άρθρο 17 και 59).

Ευρωπαϊκή Συνθήκη (άρθρο 59).

Για το λόγο αυτό υφίσταται διεθνής πρόβλεψη από φορείς του αθλητισμού και κρατικούς φορείς για την εξασφάλιση της αντικειμενικής και καλής πληροφόρησης και της αναμετάδοσης των αθλητικών γεγονότων και αγώνων στο πλατύ κοινό.

Και το Σύνταγμα της Ελλάδος έχει αναγάγει τον αθλητισμό και την αθλητική δραστηριότητα σε θεσμό και τη θέτει υπό την προστασία και την εποπτεία του κράτους. Όπως έχει τονισθεί ο αθλητισμός θεωρείται ότι εξυπηρετεί δημόσιο σκοπό και αποτελεί δηλαδή κοινό αγαθό. Σχετίζεται άμεσα με την ανάπτυξη της προσωπικότητας και η ελεύθερη συμμετοχή και δράση του προσώπου στην αθλητική δράση, συμβάλλει

ειδικά στην κοινωνική και άλλη μορφή ζωής. Υπό αυτήν την έννοια ο αθλητισμός αποτελεί ένα προνομιακό πεδίο άσκησης κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων.

Η αποκλειστικότητα ως δικαίωμα παρουσίασης αναμετάδοσης αθλητικών αγώνων αναπτύχθηκε με την εμφάνιση της οικονομικής δραστηριότητας στον αθλητισμό. Στο πεδίο της εμπορικής δραστηριότητας της διοργανώτριας αρχής στον αθλητισμό εντάσσεται και η εκμετάλλευση του αθλητικού γεγονότος ως θεάματος, υπό την έννοια του δικαιώματος χορήγησης αποκλειστικών προνομίων αναμετάδοσης σε ένα οργανισμό (τηλεοπτικό ή μη) ή και της ειδησεογραφικής διανομής και δέσμευση μη μεταβίβασης. Το αποκλειστικό δικαίωμα αναμετάδοσης των αθλητικών γεγονότων σχετίζεται άμεσα με την πληροφόρηση του κοινού πάνω στα αθλητικά γεγονότα.

4. Φορείς

Φορείς του δικαιώματος του αθλητικού τύπου είναι τα φυσικά πρόσωπα και κατά περίπτωση τα νομικά πρόσωπα. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ.1 του Συντάγματος ο καθένας μπορεί να εκφράσει τους στοχασμούς του διά του τύπου. Επειδή ακριβώς ο αθλητικός τύπος αποτελεί μερικότερο και πιο

εξειδικευμένο αντικείμενο, τα δικαιώματα και υποχρεώσεις που πηγάζουν από τον κύκλο της αθλητικής δραστηριότητας αναγνωρίζονται σε όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που αποτελούν μέλη της κοινωνίας του αθλητισμού.

5. Διαστάσεις

Το αμυντικό περιεχόμενο της ελευθερίας του αθλητικού τύπου ισχύει όχι μόνο απέναντι στην κρατική εξουσία αλλά και κατά της εξουσίας των ιδιωτών. Το κράτος οφείλει να απέχει από κάθε ενέργεια που θα αναιρούσε ή θα παρακώλυε ουσιωδώς το συνταγματικό δικαίωμα αυτό. Η αμυντική ενέργεια στρέφεται *erga omnes*, τόσο κατά του κράτους όσο και κατά των ιδιωτών (Συντ. αρθρ. 25 παρ.1 εδ.γ) . Η ελευθερία του αθλητικού τύπου διαθέτει επίσης προστατευτικό περιεχόμενο στρεφόμενο προς το κράτος το οποίο οφείλει να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά η παρεμπόδιση της άσκησής του.

6. Γενική σχέση – οριοθετήσεις

Και η ελευθερία του αθλητικού τύπου υπόκειται στις γενικές συνταγματικές οριοθετήσεις . Η άσκηση της ελευθερίας του αθλητικού τύπου δεν επιτρέπει την προβολή των

δικαιωμάτων των άλλων, πρέπει να τηρείται το Σύνταγμα και οι σύμφωνοι με αυτό νόμοι. Απαραίτητη είναι η τήρηση της γενικής ρήτρας των χρηστών ηθών κυρίως με την έννοια της τήρησης του καθήκοντος αλήθειας και της «έντιμης συμπεριφοράς» ώστε να αποφεύγονται παραβιάσεις των δικαιωμάτων των άλλων.

Ρύθμιση που με ιδιαίτερη ένταση αφορά τον τύπο άρα και τον αθλητικό τύπο, αφού ο νόμος ρυθμίζει το μείζον θα ρυθμίζει και το έλασσον, αποτελεί το καθήκον αληθείας. Δεν πρόκειται για περιορισμό της ελευθερίας του τύπου η οποία δεν είναι ελευθερία δημοσίευσης ψευδών ειδήσεων και πληροφοριών. Η ελευθερία του τύπου δεν είναι ελευθερία στο ψεύδος, δεν είναι ελευθερία παραποίησης της αλήθειας. Όπως προκύπτει με σαφήνεια από τη διάταξη του άρθρου 14 παρ.5, ο συντακτικός νομοθέτης καθιερώνει την αρχή της αλήθειας ως αντικείμενο κανόνα δικαίου, από το οποίο απορρέει το καθήκον αληθείας του τύπου, η σχετική του ευθύνη αλλά και οι σχετικές αξιώσεις των θιγομένων από ανακριβή δημοσιεύματα. Συνιστά επομένως, η αρχή της αλήθειας ειδική οριοθέτηση που αφορά τον τύπο. Από το συνταγματικό καθήκον αληθείας προκύπτει η υποχρέωση του δημοσιογράφου να ελέγχει τις πληροφορίες που περιέρχονται σ' αυτόν. Η ταχύτητα της σύγχρονης ζωής και του τύπου δεν

αφήνει περιθώρια διεξοδικού ελέγχου, επιβάλλει όμως την τήρηση ορισμένων βασικών κανόνων η τήρηση των οποίων επιτρέπει την *prima facie* αξιολόγησή τους ως προς την αλήθεια του περιεχομένου τους. Η τήρηση των κανόνων αυτών αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία από το γεγονός ότι η διά του τύπου προσβολή είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική και μπορεί να επιφέρει καίρια πλήγματα στο θιγόμενο.

Με σκοπό την προστασία των θιγομένων από ανακριβή δημοσιεύματα, ο συντακτικός νομοθέτης το 1975/86 ανέθετε στον κοινό νομοθέτη να ρυθμίσει την επανόρθωση ανακριβών δημοσιευμάτων. Η διάταξη του άρθρου 14 παρ.5 όπως αναθεωρήθηκε το 2001 αναφέρει ότι : «Καθένας ο οποίος θίγεται από ανακριβές δημοσίευμα ή εκπομπή έχει δικαίωμα απάντησης, το δε μέσο ενημέρωσης έχει αντιστοίχως υποχρέωση πλήρους και άμεσης επανόρθωσης . Καθένας ο οποίος θίγεται από υβριστικό ή δυσφημιστικό δημοσίευμα ή εκπομπή έχει, επίσης, δικαίωμα απάντησης, το δε μέσο ενημέρωσης έχει αντιστοίχως υποχρέωση άμεσης δημοσίευσης ή μετάδοσης της απάντησης. Νόμος ορίζει τον τρόπο με τον οποίο ασκείται το δικαίωμα απάντησης και διασφαλίζεται η πλήρης και άμεση επανόρθωση ή η δημοσίευση και μετάδοση της απάντησης». Η διά του τύπου επανόρθωση δεν αποτελεί περιορισμό της

ελευθερίας του τύπου ούτε «ποινή» αλλά αναγκαίο μέτρο για την αποκατάσταση της αντικειμενικής αλήθειας.

7. Αθλητικός τύπος και προσωπικότητα

Η προστασία της προσωπικότητας δεν συνιστά απλώς ένα όπλο άμυνας εναντίον των καταχρήσεων από την πλευρά της πολιτικής εξουσίας, αλλά αποτελεί μέσο διαφύλαξης της ακεραιότητας του ατόμου από τους πολυποίκιλους κινδύνους της κοινωνικής συμβίωσης. Οι απειλές στις οποίες εκτίθεται στη σύγχρονη κοινωνία ο ιδιωτικός βίος είναι ιδιαίτερα αυξημένες και έφεραν στην επικαιρότητα, τόσο στη θεωρία όσο και στην πράξη, την προστασία της προσωπικότητας. Οι κοινωνικές ανακατατάξεις και οι τεχνολογικές μεταβολές που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη κοινωνία έχουν βαρύνουσα σημασία για τα προβλήματα που θα μας απασχολήσουν.

Οι μεταβολές αυτές είχαν αντίκτυπο στις σχέσεις ανάμεσα σε δύο συνταγματικά κατοχυρωμένες αξίας : την ελευθερία του τύπου και την αξία του ανθρώπου. Ενώ στις απαρχές της νεώτερης συνταγματικής ιστορίας ο τύπος συνιστούσε το κατ'εξοχήν μέσο προστασίας της ανθρώπινης αξίας, σήμερα, εξοπλισμένος με τα ποικίλα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας, ενδέχεται να έλθει σε σύγκρουση με το έννομο

αγαθό της προσωπικότητας. Η ένταση της τριβής μεταξύ ελευθερίας του τύπου και προσωπικότητας γίνεται συνειδητή, μόνο αν λάβουμε υπόψη το σύνολο των δραστηριοτήτων του τύπου. Είναι αμφίβολο εάν υπάρχει εκδήλωση της ζωής του ανθρώπου που να μην έρχεται σε επαφή με τον τύπο: πολιτική οικονομία, τέχνες, επιστήμη, θρησκεία, αθλητισμός, κοινωνική ζωή, ατυχήματα, εγκλήματα, δημόσια επικοινωνία, προσφορά αγαθών και διαφήμιση, αποτελούν τομείς για τους οποίους ο τύπος μεταδίδει ειδήσεις και εκφέρει γνώμη και κρίσεις. Στη δημοσιότητα έρχονται όχι μόνο πολιτικά γεγονότα, αλλά κάθε συμβάν για το οποίο υπάρχει ενδιαφέρον του κοινωνικού συνόλου ή μερίδας του, το οποίο καλείται να ικανοποιήσει ο τύπος μέσω της διαδόσεως ειδήσεων, κρίσεων, πληροφοριών και εικόνων.

Από τη διατύπωση του Συντάγματος στο άρθρο 14 παρ.2 ότι «ο τύπος είναι ελεύθερος» προκύπτει η συνταγματική προστασία του γράφοντος ο οποίος μπορεί να εκφράσει διά του τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τις γενικές συνταγματικές ρήτρες. Για την εξασφάλιση της ελευθερίας της γνώμης το Σύνταγμα, στο άρθρο 14 παρ.1 ορίζει ότι ο καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, εγγράφως και διά του τύπου τις σκέψεις του, αρκεί να τηρεί τους νόμους του κράτους. Η

αναγκαιότητα της περιστολής του δικαιώματος της ελευθερίας της γνώμης στην αθλητική δράση χάριν της ομαλότητας και της ηρεμίας στους αθλητικούς αγώνες , και την αποφυγή εκτρόπων και βιαίων επεισοδίων δεν μπορεί να οδηγεί στην απαγόρευση, το οποίο ουσιαστικά σημαίνει κατάργηση του δικαιώματος στην ελευθερία της γνώμης. Στο προϊσχύσαν δίκαιο ο Έλληνας νομοθέτης απαγόρευε στους προπονητές, διαιτητές και κριτές αγώνων κάθε κρίση που αφορούσε στη διαιτησία μέσω του τύπου και άλλων μέσων ενημέρωσης για τη διασφάλιση την ηρεμία στους αγώνες.

Η ελευθερία του τύπου δεν είναι ασφαλώς ελευθερία μόνο των δημοσιογράφων αλλά ελευθερία «καθενός». Δεν είναι επομένως συνταγματικά επιτρεπτός ο καθ' οιονδήποτε τρόπο περιορισμός του κύκλου των προσώπων που εκφράζουν τις απόψεις τους διά του τύπου. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι δεν υπάρχει η δημοσιογραφία, ως επάγγελμα ή ότι ο κράτος δεν μπορεί και δεν οφείλει να οργανώσει το δημοσιογραφικό επάγγελμα. Όπως προβλέπεται στο Σύνταγμα «Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τα προσόντα για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος» (Συντ. αρθρ. 14 παρ.8) . Με το νόμο αυτό μπορούν να ρυθμίζονται μισθολογικά, ασφαλιστικά, συνταξιοδοτικά κλπ θέματα του κλάδου των δημοσιογράφων,

ζητήματα συμμετοχής τους στις σχετικές οργανώσεις (πχ ΕΣΗΕΑ).

Η συμμετοχή στην αθλητική δραστηριότητα συντελεί στην ανάπτυξη μιας πλήρους και υγιούς προσωπικότητας από την πλευρά των αθλουμένων . Με την εμφάνιση της οικονομικής δραστηριότητας στον αθλητισμό και ιδιαίτερα μετά το γιγαντισμό των Ολυμπιακών Αγώνων όπου παρουσιάστηκε το μεγάλο ενδιαφέρον του πληθυσμού της γης να τους παρακολουθήσουν και πολλών εταιρειών να διαφημίζονται μέσα από αυτούς, θεωρείται άκρως απαραίτητο η προστασία της προσωπικότητας των αθλητών οι οποίοι βρίσκονται στα φώτα της δημοσιότητας.

Από τη δική του πλευρά ο αθλητικός τύπος θα πρέπει να περιορίζεται στο αθλητικό και αγωνιστικό μέρος των αθλητικών γεγονότων. Σκοπός τους είναι η πληροφόρηση , η ενημέρωση του ευρύ κοινού για τα δρώμενα που λαμβάνουν χώρα στο αθλητικό γίγνεσθαι της χώρας και διεθνώς. Κάθε παρέκκλιση αποτελεί παραβίαση του σκοπού τους και προσβολή της προσωπικότητας των αθλητών οι οποίοι αποτελούν το αντικείμενο «κοινωνικού» σχολιασμού όχι όμως για τις αθλητικές τους επιδόσεις αλλά για θέματα που σχετίζονται με τον ιδιωτικό τους βίο.

Έτσι λοιπόν, προστατεύονται όλες οι εκδηλώσεις του δικαιώματος της προσωπικότητας. Η φυσική υπόσταση των αθλητών που περιλαμβάνει την ζωή, την σωματική ακεραιότητα, και την υγεία ,η ψυχική υπόσταση, δηλαδή ο ψυχικός και συναισθηματικός κόσμος των αθλουμένων, η ηθική υπόσταση που περιλαμβάνει κυρίως την τιμή, την υπόληψη και την αξιοπρέπεια , την αξιοπιστία του προσώπου και την επαγγελματική του καταξίωση. Οι αθλητές ενόψει μιας τέτοιας προσβολής προστατεύονται αφού ο τύπος κατά το Σύνταγμα είναι ελεύθερος αλλά ασφαλώς όχι ανεύθυνος. Όπως οποιοσδήποτε δραστηριοποιούμενος σε οργανωμένη και νομικά ρυθμιζόμενη κοινωνία υπέχει και ο τύπος αστική και ποινική ευθύνη και υποχρεώνεται στην επανόρθωση των ανακριβών δημοσιευμάτων.

Το δικαίωμα στον αθλητισμό έχει και την παθητική πλευρά του, το δικαίωμα δηλαδή των φιλάθλων. Οι φίλαθλοι αποζητούν την αντικειμενική και έγκυρη πληροφόρηση και ενημέρωση στα αθλητικά γεγονότα. Συνήθως ανάλογα με το σωματείο που υποστηρίζουν, οι φίλαθλοι προτιμούν να ενημερωθούν από την εφημερίδα ή το περιοδικό που είναι προσφιλές με το σωματείο τους. Το δικαίωμα των φιλάθλων για αντικειμενική ενημέρωση θεμελιώνεται στο Σύνταγμα στο άρθρο

14 παρ.5 όπου ο συντακτικός νομοθέτης καθιερώνει ως αντικειμενικό κανόνα δικαίου την αρχή της αλήθειας από όπου προκύπτει η υποχρέωση του δημοσιογράφου να ελέγχει τις πληροφορίες που περιέρχονται σε αυτόν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο αθλητικός τύπος διαδραματίζει έναν εξίσου σημαντικό ρόλο στην κοινωνία αφού υπηρετεί μία από τις ψυχαγωγικές πτυχές της ανθρώπινης καθημερινότητας , τον αθλητισμό. Επειδή ακριβώς μέσα από την αθλητική και αγωνιστική δραστηριότητα προάγεται το ανθρώπινο πνεύμα , ο πολιτισμός και διαπλάθεται μια υγιής και πλήρης προσωπικότητα των αθλουμένων , ο τύπος απαιτείται να διαχειρίζεται τα θέματα αυτά με την ίδια ακρίβεια, σοβαρότητα, υπευθυνότητα, με την οποία περιβάλλει τα πολιτικά κοινωνικά, οικονομικά ζητήματα. Τα αθλητικά γεγονότα δεν στερούνται σημασίας επειδή απευθύνονται κυρίως στον ελεύθερο χρόνο των ανθρώπων και δεν αφορούν βιοτικά ζητήματα. Άλλωστε η νομοθετική πρόβλεψη για την προστασία του αθλητισμού, υποδηλώνει τη σπουδαιότητα που αποδίδεται στο ρόλο του αθλητισμού μέσα στην κοινωνία και γι' αυτό το λόγο ο αθλητικός τύπος υπέχει τις ευθύνες εκείνες και τις συνέπειες, τους περιορισμούς οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 14 του Συντάγματος όπου ρυθμίζει τα του τύπου γενικά.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από την συνεφαρμογή των συνταγματικών διατάξεων του άρθρου 14 παρ.2 επ. και του 16 παρ.9 προκύπτει η προστασία του αθλητικού τύπου. Ο αθλητικός τύπος χαίρει όλων των εγγυήσεων για την ελεύθερη και ακώλυτη άσκηση των δικαιωμάτων του όπως εκείνες αναφέρονται και προβλέπονται στις ειδικές διατάξεις περί τύπου. «Ο αθλητισμός τελεί υπο την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του κράτους». Η διάταξη αυτή καθιστά τον αθλητισμό ως ένα προστατευόμενο από το δίκαιο χώρο και πεδίο άσκησης των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Δεν αποτελεί χώρο αυθαιρεσίας και ασυδοσίας αλλά κατά αυτόν τον τρόπο παρέχονται οι απαραίτητες εγγυήσεις στους αθλουμένους ότι προστατεύονται από το νόμο από κάθε εκδήλωση που θα προσβάλλει την προσωπικότητά τους. Οι αθλητές και ιδίως στις μέρες μας κεντρίζουν τα φώτα της δημοσιότητας που αφενός τους χαρίζει αναγνωρισιμότητα, φήμη και δόξα, αφετέρου όμως αποτελούν αντικείμενο σχολιασμού από σκανδαλοθηρικά έντυπα τα οποία αναλώνονται στην άσκηση κριτικής του ιδιωτικού βίου των αθλητών, για θέματα προσωπικά, οικογενειακά, που σχετίζονται με την αθλητική τους δράση. Σε αυτό το σημείο, παρεμβαίνει ο νόμος

που δίνει προβάδισμα στην προστασία της προσωπικότητας των αθλουμένων σε όλες τις εκδηλώσεις της προστατεύοντας ορισμένους περιορισμούς. Ο αθλητικός τύπος προστατεύεται από την κρατική παρέμβαση για να παρέχει πλήρη και αντικειμενική ενημέρωση στο ευρύ κοινό προάγοντας κατά αυτόν τον τρόπο τον αθλητισμό, τον πολιτισμό και βοηθώντας στην εξάλειψη των νοσηρών φαινομένων που επισκιάζουν το αληθινό νόημα του αθλητισμού.

From the enforcement of the two provision of the greek constitution (articles 14 par. 2 and 16 par. 9) crises the protection of the Athletic Press . The Athletic Press enjoys all the surely for the free unimpeded exercise of its rights as they are mentioned to the particular provisions that concern the press. “Athletics performe under the protection and the highest surveillance of the government” . This provision settles the athletics as a place who is protected by law and as an area of exercise the human rights. Athletics don't constitute an area where the arbitrariness and the impunity rule but in this way the necessary surety offers to the athletes all the garantees that they are protected by low from every protestation that insults their personality . Nowadays mostly the athletes tease the lights of publicity who offer them

recognition , fame and glory but on the other hand they constitute the object for being criticised by the gutter press. These scandal magazines are interested in gossips that concern their private life, issues from their personal life who aren't related to their athletic action. At this point law interferes and introduces the protection of the personality of athletes as its priority. The athletic press is protected by the government intervention in order to be in the position to offer to the public an objective and complete information promoted at the same time the athletes , the civilization, and helped to the effort of wiping out all the sickly phenomena who overshadow the true meaning of athletics.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

1) Ο δημόσιος, και μάλιστα από τον τύπο , σχολιασμός από αυτόν που διοικεί αθλητικό σωματείο αποφάσεως ενός διοικητικού οργάνου ταγμένου στην επίλυση αθλητικών διαφορών, κατά τρόπο που ξεφεύγει από τα πλαίσια μιας ανεκτής κριτικής, αντίκειται προς τις αρχές του φίλαθλου πνεύματος . (ΣτΕ 2289/96).

2) .... Εξαιρετικώς επιτρέπεται η φωτογράφιση του προσώπου και η περαιτέρω αναπαραγωγή ή η έκθεσή της, εφόσον υφίσταται συναίνεση του εικονιζομένου. Περίπτωση επιτρεπτού φωτογράφισης και περαιτέρω δημοσίευσης της εικόνας του προσώπου , χωρίς τη συναίνεσή του, είναι η κατηγορία προσώπων που ανήκουν στη σύγχρονη επικαιρότητα, είτε υπό απόλυτη έννοια πχ πολιτικοί, διπλωμάτες , καλλιτέχνες , ηθοποιοί, αθλητές κλπ, είτε υπό σχετική έννοια πχ δράστες σοβαρών εγκληματικών πράξεων (Π. Πρ. Αθ. 2364/2002).

3) ... Αλλά και στις περιπτώσεις αυτές και ειδικότερα στην απεικόνιση της σύγχρονης ιστορίας, δηλαδή προσωπικοτήτων της πολιτικής, της επιστήμης, της καλλιτεχνικής ζωής ή του

αθλητισμού, το δικαίωμα φωτογράφισης και δημοσίευσης των φωτογραφιών χωρίς τη συναίνεσή τους δεν είναι απεριόριστο. Και τα πρόσωπα αυτά μπορούν να απαγορεύσουν τη φωτογράφησή τους, στο μέτρο που αυτή δεν εξυπηρετείται η από δικαιολογημένο ενδιαφέρον ανάγκη πληροφόρησης του κοινού. (Εφ. Θεσ. 2147/2001).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Γεωργιάδης Απόστολος, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 2002, εκδόσεις Σάκκουλα.
2. Δαγτόγλου Π., Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα, τομ. Α', 1991, εκδόσεις Σάκκουλα.
3. Δημητρόπουλος Ανδρέας, Συνταγματικά Δικαιώματα , Ειδικό Μέρος , Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου, Τομ. ΙΙΙ , Ημ.Β', Αθήνα 2005.
4. Καράκωστας , Προσωπικότητα και Τύπος, 2000.
5. Κονταξής Αθ., Τύπος και Δίκαιο.
6. Κόρσος Δημήτρης, Τύπος και Ραδιοτηλεόραση.
7. Μαλάτος Ανδρέας, Αθλητισμός και κοινοτική έννομη τάξη.
8. Παναγιωτόπουλος Δημήτρης, Αθλητικό Δίκαιο.
9. Φίλιας , Συνταγματικό Δικαίωμα Ελευθεροτυπίας.

